
Βιοποικιλότητα - Οικοσυστήματα

Βιοποικιλότητα ονομάζεται η ποικιλία των οικοσυστημάτων (φυσικό κεφάλαιο), των ειδών και των γονιδίων που υπάρχουν στον κόσμο ή σε έναν συγκεκριμένο οικότοπο. Έχει ζωτική σημασία για την ευημερία του ανθρώπου διότι παρέχει υπηρεσίες οι οποίες στηρίζουν τις οικονομίες και τις κοινωνίες μας. Η βιοποικιλότητα είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντική για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες –τις υπηρεσίες που παρέχει η φύση– όπως η επικονίαση, η ρύθμιση του κλίματος, η αντιπλημμυρική προστασία, η γονιμότητα του εδάφους και η παραγωγή τροφίμων, καυσίμων, ινών και φαρμάκων.

Ωστόσο, στις μέρες μας παρατηρείται μία σταθερή απώλεια της βιοποικιλότητας, με σοβαρές συνέπειες για τον φυσικό κόσμο και την ευημερία του ανθρώπου. Βασικές αιτίες αυτής της απώλειας είναι οι αλλαγές που προκαλούνται στους φυσικούς οικότοπους λόγω των συστημάτων εντατικής γεωργικής παραγωγής, των κατασκευών, των λατομείων, της υπερεκμετάλλευσης των δασών, των ωκεανών, των ποταμών, των λιμνών και του εδάφους, καθώς και λόγω των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών, της ρύπανσης και της ολοένα εντεινόμενης σε παγκόσμιο επίπεδο κλιματικής αλλαγής. Δεδομένου του τεράστιου ρόλου που διαδραματίζει η βιοποικιλότητα για τη βιωσιμότητα του πλανήτη και της ζωής μας, η συνεχιζόμενη απώλειά της καθίσταται ολοένα πιο ανησυχητική.

Στην Ευρώπη, η ανθρώπινη δραστηριότητα διαμορφώνει τη βιοποικιλότητα για περισσότερα από 5 000 χρόνια, από τότε που άρχισε να εντείνεται η γεωργία και η κτηνοτροφία. Ωστόσο, οι γεωργικές και βιομηχανικές επαναστάσεις των τελευταίων 150 ετών οδήγησαν σε δραματικές και επιταχυνόμενες αλλαγές στη χρήση της γης, σε εντατικοποίηση της γεωργίας, αστικοποίηση και εγκατάλειψη της γης. Αυτό με τη σειρά του είχε ως αποτέλεσμα την κατάργηση πολλών πρακτικών (π.χ. παραδοσιακών γεωργικών μεθόδων) οι οποίες συνέβαλλαν στη διατήρηση τοπίων με πλούσια βιοποικιλότητα.

Η υψηλή κατά κεφαλήν κατανάλωση και παραγωγή αποβλήτων στην Ευρώπη σημαίνει ότι ο αντίκτυπός μας στα οικοσυστήματα εκτείνεται πολύ πέραν της ηπείρου μας. Ο ευρωπαϊκός τρόπος ζωής βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εισαγωγή πόρων και αγαθών

από ολόκληρο τον κόσμο, γεγονός που συχνά ενθαρρύνει τη μη βιώσιμη εκμετάλλευση φυσικών πόρων εκτός της Ευρώπης.

Οι νέοι παγκόσμιοι και ευρωπαϊκοί στόχοι για ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας έως το 2020 είναι φιλόδοξοι, και η επίτευξή τους απαιτεί καλύτερη εφαρμογή πολιτικών, συντονισμό μεταξύ τομέων, προσεγγίσεις για τη διαχείριση των οικοσυστημάτων και ευρύτερη κατανόηση της αξίας της βιοποικιλότητας.

Πολιτικές της ΕΕ επί του θέματος

Μολονότι έχει αναγνωριστεί σε διάφορα επίπεδα ότι ο στόχος της ανάσχεσης της απώλειας βιοποικιλότητας δεν έχει ακόμα επιτευχθεί, ο καθορισμός ενός τέτοιου στόχου οπωσδήποτε έχει αυξήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού. Από το 2001, έχουν βελτιωθεί σημαντικά οι πολιτικές για την καταπολέμηση της απώλειας βιοποικιλότητας και οι δείκτες αξιολόγησης της προόδου.

Η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 συμβάλλει στην περαιτέρω ενσωμάτωση των αναγκών της βιοποικιλότητας στην ανάπτυξη και υλοποίηση τομεακών πολιτικών. Στο πλαίσιο των έξι στόχων της στρατηγικής εξετάζονται η φύση (ειδικός στόχος 1), τα οικοσυστήματα και η αποκατάστασή τους (ειδικός στόχος 2), η βιώσιμη χρήση των φυσικών, χερσαίων και θαλάσσιων πόρων της Ευρώπης μέσω της γεωργίας, της δασοκομίας και της αλιείας (ειδικοί στόχοι 3 και 4), το πρόβλημα των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών (ειδικός στόχος 5) και ο αντίκτυπος της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο (ειδικός στόχος 6). Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 συμβάλλει στην επίτευξη, έως το 2020, του στόχου για το φυσικό κεφάλαιο που καθορίστηκε στο έβδομο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (7ο ΠΔΠ), «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας», το οποίο τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2014 και καθοδηγεί την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική έως το 2020. Το μακροπρόθεσμο όραμα και των δύο εκτείνεται έως το 2050.

Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα: όραμα και πρωταρχικός στόχος**Το όραμα**

Μέχρι το 2050 η βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οικοσυστημικές υπηρεσίες που παρέχει –το φυσικό της κεφάλαιο– θα προστατευθούν, θα αποτιμηθούν και θα αποκατασταθούν καταλλήλως για την εγγενή αξία της βιοποικιλότητας και για την ουσιώδη συμβολή τους στην ανθρώπινη ευημερία και την οικονομική ευμάρεια, ούτως ώστε να αποτραπούν καταστροφικές αλλαγές που οφείλονται στην απώλεια βιοποικιλότητας.

Ο πρωταρχικός στόχος

Ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ μέχρι το 2020 και αποκατάστασή τους στον βαθμό του εφικτού, με παράλληλη ενίσχυση της συμβολής της ΕΕ στην αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 αποτελεί συνέχεια του προγράμματος δράσης της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα του 2006, αντλεί διδάγματα από την εφαρμογή του και αυξάνει το επίπεδο φιλοδοξίας. Επιπλέον, η στρατηγική είχε ως έναυσμα και συνάδει πλήρως με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα, η οποία αποτελεί τη σημαντικότερη πολιτική για τη βιοποικιλότητα παγκοσμίως και αποσκοπεί στην ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας και, κατ' επέκταση, της απώλειας των οικοσυστημικών υπηρεσιών έως το 2020.

Τον Οκτώβριο του 2010 συνεδρίασαν στην Ιαπωνία 193 συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ και όλων των κρατών μελών της. Σε αυτή τη 10η συνεδρίαση των μερών της σύμβασης εγκρίθηκε μια σειρά από συμφωνίες ορόσημα, μεταξύ των οποίων οι λεγόμενοι στόχοι του Aichi, οι οποίοι παρέχουν ένα πλαίσιο στο οποίο οι χώρες μπορούν να προωθήσουν σημαντικές δραστηριότητες για τη διατήρηση, την ενίσχυση και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους.

Η ΕΕ, ως συμβαλλόμενο μέρος, οφείλει να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της πολιτικής της για τη βιοποικιλότητα με τις συγκεκριμένες διεθνείς δεσμεύσεις. Αυτό αντικατοπτρίζεται στο 7ο ΠΔΠ, στους στόχους πολιτικής του για το 2020 και στο όραμά του για το 2050. Το όραμα για το 2030, όπως καθορίζεται στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ενισχύει και επιβεβαιώνει περαιτέρω τη διαδικασία χάραξης πολιτικής, κυρίως όσον αφορά την ενσωμάτωσή τους σε τομεακές πολιτικές.

Από την ενδιάμεση επανεξέταση της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, η οποία διενεργήθηκε το 2015, προέκυψε το συμπέρασμα ότι, συνολικά, η απώλεια της βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ επιδεινώθηκαν μετά τη γραμμή αφετηρίας για τη βιοποικιλότητα στην ΕΕ για το 2010. Το

γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται επίσης στην έκθεση του ΕΟΠ, *The European Environment – State and Outlook 2020* (Το ευρωπαϊκό περιβάλλον - Κατάσταση και προοπτικές το 2015). Η επιδείνωση αυτή συνάδει με τις παγκόσμιες τάσεις και έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ικανότητα της βιοποικιλότητας να καλύψει τις ανθρώπινες ανάγκες στο μέλλον. Μολονότι πολλές επιτυχίες σε τοπικό επίπεδο αποδεικνύουν ότι η επιτόπια δράση αποφέρει θετικά αποτελέσματα, τα συγκεκριμένα παραδείγματα πρέπει να αυξηθούν ούτως ώστε να έχουν μετρήσιμο αντίκτυπο στη συνολική αρνητική τάση.

Η πολιτική της ΕΕ για τη διατήρηση της φύσης βασίζεται σε δύο βασικές νομοθετικές πράξεις: την οδηγία για τα πτηνά και την οδηγία για τους οικοτόπους. Και οι δύο οδηγίες παρέχουν τη βάση για το δίκτυο *Natura 2000*, ένα δίκτυο αποτελούμενο από προστατευόμενες περιοχές για την προστασία ειδών και οικοτόπων ειδικού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

Υπάρχουν δύο οδηγίες-πλαίσιο για τα εσωτερικά και τα θαλάσσια ύδατα αντιστοίχως: η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα και η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική. Στις εν λόγω οδηγίες τέθηκαν στόχοι σύμφωνα με τους οποίους τα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία θα συμβάλουν στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα έως το 2020 και του 7ου ΠΔΠ όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, τα οικοσυστήματα και τις υπηρεσίες τους.

Δραστηριότητες του ΕΟΠ

Ο ΕΟΠ εργάζεται εντατικά για να παράσχει στους φορείς χάραξης πολιτικής και στους Ευρωπαίους πολίτες τις πλέον πρόσφατες διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα. Το συνολικό έργο του ΕΟΠ στον συγκεκριμένο τομέα συνίσταται στην παροχή στήριξης και ενημέρωσης όσον αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή πολιτικών, μέσω δεδομένων, πληροφοριών/δεικτών και αξιολογήσεων που ενσωματώνουν την ανάλυση των ειδών και των οικοτόπων με ευρύτερες αξιολογήσεις των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους.

Ο ΕΟΠ στηρίζει τις προαναφερθείσες οδηγίες για τη φύση με την υποβολή εκθέσεων μέσω του *Reportnet* και του Κέντρου δεδομένων για τη βιοποικιλότητα, και συνεργάζεται στενά με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών και Παρατηρήσεων για το Περιβάλλον του ΕΟΠ (*Eionet*) και του Ευρωπαϊκού Θεματικού Κέντρου για τη Βιοποικιλότητα). Στις βασικές δραστηριότητες περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Σύστημα πληροφοριών για τη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη (*BISE*).
- Ευρωπαϊκό σύστημα πληροφοριών για τη φύση (*EUNIS*).
- *Natura 2000*.
- Εκλογίκευση των ευρωπαϊκών δεικτών βιοποικιλότητας (*SEBI2020*),

- Έργο καινοτομίας της γνώσης για την αποτίμηση του φυσικού κεφαλαίου και των οικοσυστημικών υπηρεσιών (KIP INCA).
- Χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους (MAES).

Προοπτικές

Απαιτείται η περαιτέρω βελτίωση των συστημάτων πληροφοριών του ΕΟΠ προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωσή τους με τις οδηγίες για τη φύση, καθώς και με την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια στρατηγική για τη βιοποικιλότητα. Ειδικότερα, θα αναπτυχθεί περαιτέρω από τον ΕΟΠ το σύστημα πληροφοριών για τη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη, μια δικτυακή πύλη η οποία συγκεντρώνει σε μία ενιαία τοποθεσία πληροφορίες σχετικά με την ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα (δηλαδή, πολιτικές, δεδομένα και αξιολογήσεις).

Ο ΕΟΠ θα καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για την ανάπτυξη δεικτών και αξιολογήσεων με βάση αξιόπιστες, επίκαιρες και συναφείς σε επίπεδο πολιτικής μεθοδολογίες. Σε αυτό το πλαίσιο θα περιλαμβάνονται οι ανάγκες που προκύπτουν από την ανάλυση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών, ειδικότερα η ενδιάμεση επανεξέταση της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 και οι υπο-παγκόσμιες/περιφερειακές αξιολογήσεις οικοσυστήματος, καθώς και η παροχή στήριξης σε διαδραστικές πλατφόρμες επιστημονικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, όπως π.χ. η Διακυβερνητική πλατφόρμα επιστημονικής πολιτικής για τη βιολογική ποικιλομορφία και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων (IPBES).

Συναφές περιεχόμενο

Νέα και άρθρα

Ειδήσεις

Increasing fragmentation of landscape threatens European wildlife

[\[https://www.eea.europa.eu/highlights/increasing-fragmentation-of-landscape-threatens\]](https://www.eea.europa.eu/highlights/increasing-fragmentation-of-landscape-threatens)

Σχετικές δημοσιεύσεις

Έκδοση/ Δημοσίευση

EU 2010 biodiversity baseline — adapted to the MAES typology (2015)

[\[https://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline-revision\]](https://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline-revision)

Έκδοση/ Δημοσίευση

EU 2010 Biodiversity Baseline

[\[https://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline\]](https://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline)

Έκδοση/ Δημοσίευση

Biodiversity – 10 messages for 2010.

[\[https://www.eea.europa.eu/publications/10-messages-for-2010\]](https://www.eea.europa.eu/publications/10-messages-for-2010)

Βλ. επίσης

Φάκελος

The European environment — state and outlook

[\[https://www.eea.europa.eu/soer\]](https://www.eea.europa.eu/soer)

Φάκελος

The European environment — state and outlook 2020: knowledge for transition to a sustainable Europe

[\[https://www.eea.europa.eu/soer/2020\]](https://www.eea.europa.eu/soer/2020)

Φάκελος

Indicators

[\[https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators\]](https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators)

Σελίδα

Δραστηριότητες του ΕΟΠ

[\[https://www.eea.europa.eu/el/themes/biodiversity/eea-activities\]](https://www.eea.europa.eu/el/themes/biodiversity/eea-activities)

Archived

Archived

Permalinks

Permalink to this version

b6ce7d6ebe5561f24658c36a66335a5b

Permalink to latest version

4UB2ME8IZG

Geographic coverage

Austria Belgium Bulgaria Cyprus Czechia Denmark Estonia Finland France
Germany Greece Hungary Iceland Ireland Italy Latvia Liechtenstein Lithuania
Luxembourg Malta Netherlands Norway Poland Portugal Romania Slovakia Slovenia
Spain Sweden Switzerland United Kingdom

Topics

Βιοποικιλότητα - Οικοσυστήματα

Δημοσιεύθηκε στις 15/11/2008